

dr Jacek Potulski
Katedra Prawa Karnego Materialnego i Kryminologii
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Gdański
ul. Bażyńskiego 6
80-309 Gdańsk

Autoreferat

Przedstawiający opis dorobku naukowego i osiągnięć naukowych

Urodziłem się 18 września 1977 r. w Gdyni, gdzie do dziś zamieszkuję. W 1996 r. rozpocząłem studia na kierunku Prawo na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. W 2001 r. zakończyłem studia z oceną bardzo dobrą i uzyskałem stopień magistra prawa. W 2003 r. podjąłem prace na WPiA UG w ówczesnej Katedrze Prawa Karnego Materialnego, Wykonawczego i Psychiatrii Sądowej (obecnie Katedrze Prawa Karnego Materialnego i Kryminologii) na stanowisku asystenta. W dniu 21 listopada 2005 r. na macierzystym Wydziale uzyskałem stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa. Rozprawę doktorską pod tytułem *Dziecko jako przedmiot czynu zabronionego* przygotowałem dzięki promotorskiemu wsparciu prof. dra hab. Jarosława Warylewskiego. Recenzentami pracy byli prof. dr hab. Violetta Konarska – Wrzosek i prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek.

Ponadto w 2005 r. rozpocząłem aplikację adwokacką w Okręgowej Radzie Adwokackiej w Gdańsku, w 2009 r. wpisałem się na listę adwokatów i od tego czasu wykonuje zawód adwokata w ramach indywidualnej kancelarii adwokackiej. W latach 2013-2016 byłem członkiem Rady Adwokackiej w Gdańsku i w latach 2013-2014 byłem również Kierownikiem Komisji Doskonalenia Zawodowego Adwokatów Pomorskiej Izby Adwokackiej.

2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od samego początku mojej pracy naukowej współpracuję z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. Od 1 października 2003 r. byłem zatrudniony w Katedrze Prawa Karnego Materialnego, Wykonawczego i Psychiatrii Sądowej na stanowisku asystenta. Od 1 stycznia 2006 r. jestem zatrudniony na stanowisku adiunkta na WPiA UG w tej samej Katedrze, która obecnie nosi nazwę Katedry Prawa Karnego Materialnego i

Kryminologii. W ramach pracy jako asystent prowadziłem ćwiczenia z prawa karnego materialnego na kierunku Prawo i kierunku Administracja. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych w zakresie prawa i zatrudnieniu na stanowisku adiunkta prowadzę również wykłady na wskazanych kierunkach, oraz na nowopowstałym kierunku Kryminologia. Przede wszystkim są to wykłady z zakresu prawa karnego materialnego zarówno o charakterze ogólnym, jak i dotyczące poszczególnych typów czy rodzajów przestępstw. Ponadto część wykładów, zwłaszcza z tzw. „Prawa policyjnego” zawierały w sobie elementy karno-procesowe.

W toku zatrudnienia w charakterze adiunkta prowadziłem i prowadzę seminaria licencjackie i magisterskie i byłem promotorem kilkudziesięciu licencjatów oraz prac magisterskich.

Poza pracą dydaktyczno-naukową na WPIA UG, w oparciu o umowę zlecenie prowadziłem również wykłady w ramach Studiów podyplomowych z bioetyki na WPIA Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Od wielu lat jestem również wykładowcą na zajęciach szkoleniowych dla aplikantów adwokackich. Ponadto przeprowadziłem kilkadziesiąt szkoleń z zakresu prawa medycznego dla lekarzy i pielęgniarek.

3. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

a) tytuł osiągnięcia naukowego.

Jako osiągnięcie naukowe wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki stanowiące podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego wskazuję w zakresie nauk prawnych wskazuję monografię *Korupcja w ujęciu normatywnym. Odpowiedzialność i jej wyłączenie*, Wydawnictwo Arche, Sopot 2018 r., ISBN 978-83-88445-78-1, ss. 366.

b) omówienie osiągnięcia naukowego.

Monografia *Korupcja w ujęciu normatywnym. Odpowiedzialność i jej wyłączenie* skupia się na materialnoprawnym aspekcie odpowiedzialności za korupcję. Jest analizą obowiązujących regulacji antykorupcyjnych w kontekście ich zmian czasowych oraz regulacji państw obcych. Zważywszy na znaczenie legalności różnego rodzaju działań ofensywnych organów ścigania

szczegółowo przeanalizowano również procesowy aspekt kontrolowanego wręczenia i przyjęcia korzyści majątkowej.

Przechodząc do szczegółowego opisu mojego osiągnięcia naukowego na wstępie wskazuję **jego cel jakim jest dokonanie systemowej analizy zjawiska korupcji na poziomie prawa polskiego z uwzględnieniem regulacji międzynarodowej i państw trzecich.** Założyłem więc konieczność dokonania analizy nie tylko norm prawnych ale również odpowiedniego orzecznictwa, znalezienie cech wspólnych przestępstw korupcyjnych (oraz okoliczności wyłączających odpowiedzialność) oraz wykazanie na odmienności właściwe poszczególnym typom korupcji. Celem pracy było również wskazanie konsekwencji materialnoprawnych naruszeń prawa procesowego w kontekście aktywnego zwalczania korupcji.

Zająłem się więc problematyką korupcji jako „zjawiskiem” karnoprawnych stąd też nie dokonałem podziału materii *stricte* na kategorie rodzajów korupcji ale podzieliłem rozważania na elementy ogólne, podmiot, stronę podmiotową, stronę przedmiotową, typy szczególne oraz konsekwencje karne i ich wyłączenie a dopiero w ramach tychże podziałów wyodrębniłem kategorie korupcji w sektorze prywatnym i publicznym. W tym też miejscu wskazać należy, że jest to podział umowny, gdyż np. korupcja w sektorze farmaceutycznym ma zarówno charakter publiczny (ze względu na refundację leków z funduszy NFZ) jak i prywatny (ze względu na prywatny charakter zawieranych umów pomiędzy podmiotami świadczącymi opiekę zdrowotną a podmiotem finansującym).

W Rozdziale I podjąłem się definiowania pojęcia korupcji w szczególności w kontekście międzynarodowym, zarówno na poziomie normatywnym jak i doktrynalnym. Konkluzją moich rozważań jest podkreślenie, że pomimo różnic legislacyjnych sam model korupcji jest zbliżony. Opiera się on na nierzetelnym realizowaniu swoich czynności, monopolizowaniu pewnych dóbr a następnie ich „dystrybuowaniu” w zamian za nienależne korzyści lub ich obietnice. Stąd też co do zasady do przestępstw korupcyjnych nie włączyłem typowych przestępstw urzędniczych związanych z nadużyciem posiadanych uprawnień lub brakiem realizacji obowiązków urzędniczych, nawet jeśli były podyktowane interesem ekonomicznym sprawcy - urzędnika. Dla potrzeb zobrazowania skali problemu korupcji w ujęciu światowym w swoim opracowaniu posługiwałem się danymi instytucji międzynarodowych, badaniami statystycznymi i opracowaniami opisującymi korupcję w sposób wieloaspektowy. Korupcja na świecie, jak wskazują badania IPSOS MORI z września 2016 r., jest obok ubóstwa uznawana za problem numer 2, zaraz po bezrobociu, a przed przestępczością (jak należy sądzić kryminalną)

oraz jakością opieki zdrowotnej. Przykładowo tylko wskazując - według Transparency International, ponad 6 miliardów ludzi żyje w krajach ogarniętych poważnym problemem korupcji. Bank Światowy ocenia, że ok. 0,5% światowego wzrostu PKB jest tracone na skutek korupcji. Dla przykładu można wskazać, że w samym tylko Meksyku 14% przeciętnego budżetu domowego pochłaniają łapówki konieczne dla uzyskania podstawowych usług publicznych, takich jak dostęp do wody, medycyny czy edukacji. Mówimy więc o zjawisku powszechnym, spektakularnym i godzącym w fundamenty życia ludzkiego a pojęcie korupcji powszechnie wykorzystywane jest do określania różnych rodzajów patologii społecznych i gospodarczych. Stąd też walka z korupcją opisana została również na poziomie międzynarodowym czy ponadnarodowym. W mojej monografii wskazałem na Inter-Amerykańską Konwencję Przeciwko Korupcji z dnia 29 marca 1996 r., Konwencję w sprawie przeciwdziałania i zwalczania korupcji Unii Afrykańskiej z dnia 11 lipca 2003 r., Prawnokarną Konwencję o Korupcji Rady Europy z dnia 27 stycznia 1999 r. a także będące dorobkiem prawnym Unii Konwencję z dnia 26 maja 1997 r. w sprawie zwalczania korupcji urzędników Wspólnot Europejskich i urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej¹ oraz poprzedzającą ją Konwencję z dnia 26 maja 1995 r. o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich. Jako szczególnie istotną dla tworzenia polskich przepisów karnych przedstawiłem Konwencję OECD z dnia 21 listopada 1997 r. o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych. Jej regulacje miały istotne znaczenie nie tylko na poziomie międzynarodowym ale ściśle przełożyła się na treść przepisów polskich, w tym na powołanie wyspecjalizowanej służby antykorupcyjnej, jaką jest Centralne Biuro Antykorupcyjne. W ramach opracowania wskazałem na zasadnicze problemy definicyjne i kierunki rozwoju międzynarodowej legislacji antykorupcyjnej.

W Rozdziale I nawiązałem również do tzw. Formuły Klitgaard, która do definicji korupcji włącza również konieczność dyskrekcji.

Korupcja = monopol + dyskrekcja – odpowiedzialność

corruption = monopol (plus) discretion (minus) accountability (C=M+D-A)

Skutkuje to po pierwsze specyficzną metodologią badań zjawiska korupcji, nie poprzez zwykłe statystyki przestępczości ale poprzez jej społeczne postrzeganie (tutaj szeroko

---

¹ Dz.U. C Nr 195, s. 2.

odniosłem się do badań Transparency International) a po drugie – wymusza konieczność niestandardowych metod walki z korupcją z takimi instytucjami jak kontrolowane wręczenie korzyści majątkowej czy klauzula bezkarności. Te elementy stały się przedmiotem rozważań w Rozdziale V opracowania. W szczególności skupiłem się na ofensywnych metodach walki z korupcją – w tym zakresie dokonałem analizy najważniejszego orzecznictwa sądowego, spraw, które fundamentalnie określały zakres tzw. prowokacji policyjnej. Odniosłem się zarówno do orzecznictwa sądów polskich jak i do fundamentalnych orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Przełożenie formuły Klitgaarda na regulacje polskie oczywiście nie jest w pełni możliwe. Przesłanki korupcyjne same w sobie nie posiadają definicji jako takiej, aczkolwiek wprost definiowanie zjawisk przestępczych w ramach ich kategorii nie jest co do zasady potrzebne. Korupcja bywa definiowana na potrzeby poszczególnych aktów prawnych, projektów politycznych czy społecznych. Z polskiej perspektywy prawnej należy oczywiście wskazać na ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (zwaną dalej ustawą o CBA). Akt ten wprost wskazuje, co jest korupcją, ale wyłącznie w rozumieniu ustawy. Oczywiście jest jednak, że ustawa o CBA doprecyzowała polskie regulacje antykorupcyjne. Zostało określone pojęcie korupcji na poziomie normatywnym w tym jednak znaczeniu, że takie definiowanie miało charakter doprecyzowujący kompetencje służby. Stąd też w moim opracowaniu odnoszę się do definicji ustawowej tylko pomocniczo. Także ustawowe wskazanie kompetencji CBA, z pewnością istotne, same w sobie ma znaczenie wyłącznie procesowe. Z perspektywy oceny zjawisk korupcyjnych wskazałem więc na jej specyfikę jako zjawiska ściśle powiązanego z pewnym monopolem na dobra istotne społecznie. Jednocześnie formułę Klitgaarda powiązałem z podmiotowym aspektem korupcji, która w swym istocie wiąże się z monopolizowaniem dostępu do określonych dóbr.

Z perspektywy omawianej monografii szczególne znaczenie miała ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw – zwana dalej nowelą antykorupcyjną. Projekt nowelizacji Kodeksu karnego zakładał jako cel działań legislacyjnych „wprowadzenie do polskiego prawa karnego materialnego i wykonawczego zmian umożliwiających skuteczniejsze i bardziej efektywne zwalczanie przestępczości korupcyjnej poprzez m.in.: poszerzenie zakresu penalizacji korupcji na działania korupcyjne nie penalizowane w chwili obecnej”. Ustawa ta skutkowałą zasadniczym zaostreniem represyjności polskiego prawa antykorupcyjnego i jednocześnie przywracała i modyfikowała

klauzule wyłączające odpowiedzialność dla osób podejmujących współpracę z organami państwa w walce z korupcją. Stąd też te właśnie przepisy, w niewielkim stopniu zmodyfikowane do dziś stały się przedmiotem mojej analizy normatywnej.

Analiza ta jednak została dokonana w kontekście efektywności ścigania przestępstw korupcyjnych – zasadniczym punktem odniesienia była nie tyle wykrywalność tychże a bardziej zobiektywizowany wskaźnik, jakim jest wskaźnik percepcji korupcji przygotowywany przez Transparency International. I tutaj wykazałem w analizach statystycznych, iż wprowadzenie noweli antykorupcyjnej nie przyniosło samo w sobie większej poprawy poziomu korupcji w Polsce – dopiero bardziej aktywne działania policyjne związane z pojawieniem się nowej antykorupcyjnej służby – CBA przyniosło zdecydowaną zmianę. Obecnie poziom wskaźnika percepcji korupcji oscyluje wokół średniej krajów Unii Europejskiej. Przed Polską znajduje się 14 państw Unii Europejskiej, a za – 13. Przełożenie perspektywy materialnoprawnej na kryminologiczne aspekty zwalczania korupcji wskazuje jednoznacznie, iż sama modyfikacja prawa karnego materialnego nie przyniosła znaczących efektów – dopiero spektakularne akcje policyjne, połączone z działaniami operacyjnymi przyniosły efekty społecznie korzystne.

Oczywiście akcje te były niezwykle kontrowersyjne społecznie i prawnie. Wątpliwości budziły oczywiście nie tylko styl działań funkcjonariuszy ale również przede wszystkim legalność realizowanych czynności. W tym zakresie poświęciłem bardzo dużo uwagi problemom legalności prowokacji podejmowanej w ramach czynności operacyjnych. Wskazałem na przesłanki dopuszczenia działań ofensywnych podkreślając ich wyjątkowy charakter i konsekwencje bezprawności działań funkcjonariuszy.

W Rozdziale I monografii podjąłem się rozważań dotyczące przedmiotu ochrony przestępstw korupcyjnych. Przedmiot ochrony przestępstw korupcyjnych *prima facie* jest jednoznaczny – prawidłowe funkcjonowanie instytucji sektora publicznego, sprawiedliwy i zobiektywizowany dostęp do dóbr publicznych, uczciwy wymiar sprawiedliwości, czy wreszcie racjonalne korzystanie z mienia publicznego w ramach prowadzonej przez Skarb Państwa szeroko rozumianej działalności gospodarczej. Zważywszy jednak na to, że niektóre przestępstwa korupcyjne zostały przyporządkowane do poszczególnych kategorii dóbr prawnych lub nawet do poszczególnych ustaw regulujących niektóre obszary aktywności ludzkiej w prezentowanej monografii omówiłem dodatkowe przedmioty ochrony. W szczególności można mówić w tym przypadku o ochronie uczciwego obrotu gospodarczego (art. 296a k.k.), ochronie wierzycieli (art. 302 § 2 k.k.), uczciwej rywalizacji w sporcie (art. 46 i

art. 48 ustawy o sporcie), uczciwym obrocie lekami, w tym uczciwym korzystaniu z refundacji leków (art. 128 ustawy – Prawo farmaceutyczne i art. 54 ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych). W przypadku ostatnich dwóch wskazanych ustaw również jako przedmiot ochrony można i należy wskazać zdrowie publiczne. Co więcej, naruszenia przepisów korupcyjnych w sektorze farmaceutycznym prowadzą również do działania na szkodę finansowych interesów państwa, w szczególności Narodowego Funduszu Zdrowia.

Jak widać przedmiot ochrony typów przestępstw (a *de facto* zakres dóbr prawnych, w które godzi korupcja) jest bardzo szeroki. Potwierdza to tezę zawartą w początkowym fragmencie pracy, że w praktyce trudno wskazać na zamkniętą liczbę dóbr prawnych, w które godzi korupcja. W swoim opracowaniu skupiłem się więc na wskazaniu tych przypadków (poprzez orzecznictwo i przykłady międzynarodowe), w których konsekwencje korupcji dalece wybiegają poza bezpośrednią treść przepisów ją penalizujących. Oceniając zakres przedmiotu ochrony odniosłem się również do regulacji unijnych, a w szczególności do decyzji ramowej Rady 2003/568/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie zwalczania korupcji w sektorze prywatnym, gdzie w sposób bardzo szeroki określano sfery życia zagrożone korupcją w sektorze prywatnym.

Rozdział II zawiera rozważania dotyczące podmiotowego aspektu korupcji. W szczególności odniosłem się do kontrowersyjnych treści dotyczących zakresu pojęcia „osoba pełniąca funkcję publiczną” i jego znaczenia w konstruowaniu odpowiedzialności za korupcję w sektorze publicznym. Przedstawiłem również indywidualny charakter innych przestępstw korupcyjnych i specyfikę korupcji w sporcie. Odmienność podmiotowego aspektu odpowiedzialności za korupcję w sporcie nie podważa teży ogólnej zasady a jest jedynie konsekwencją szczegółowo omówionych kontrowersji wynikających z nieprecyzyjnej regulacji dawnego art. 296b kodeksu karnego. W tym zakresie odniosłem się szczegółowo do zmian legislacyjnych i kierunku działania ustawodawcy. Treść zmodyfikowanych przepisów ustawy o sporcie, w tym odejście od indywidualnego charakteru przestępstwa to również kwestia konsekwencji sporów doktrynalnych, których zasadniczą płaszczyzną była publikacja przedstawionego niżej artykułu mojego współautorstwa, gdzie bardzo krytycznie i kontrowersyjnie odnosiłem się do dotychczasowej praktyki orzeczniczej i wykładni prawa.

Na poziomie publicznoprawnym rozważania odniosłem zarówno do dominujących poglądów doktryny jak również orzecznictwa, które przez lata niezwykle kazuistycznie

definiowało pojęcie pełnienia funkcji publicznej. Co ważne – wskazałem, iż w praktyce orzeczniczej skodyfikowanie tego pojęcia nie miało większego wpływu dla modyfikacji odpowiedzialności karnej. W tej części pracy z krytycyzmem odniosłem się do orzecznictwa sądowego, które w sposób niezwykle szeroki uznawało iż określone funkcje miały charakter publiczny. Szczególnie podkreślenia wymagają rozważania dotyczące publicznego charakteru działań osób zarządzających spółkami z udziałem Skarbu Państwa i związanej z tym relacji korupcji w sektorze publicznym z korupcją w sektorze prywatnym. W swojej pracy podnosiłem wątpliwości, które z jednej strony odnosiły się do nieprecyzyjnych zapisów Kodeksu karnego definiujących pojęcie „osoby pełniącej funkcję publiczną”, z drugiej do orzecznictwa sądowego, które w sposób kauczukowy rozszerzało definiowanie i tak już nieprecyzyjnych pojęć.

Celem tej części opracowania było więc wskazanie zasadniczych kierunków orzeczniczych, ich analiza oraz podkreślenie kontrowersji i niespójności orzeczniczej. Rozdział II pracy zawiera również informacje dotyczące sfery podmiotowej odpowiedzialności za korupcję. W tym zakresie wskazałem na odmienności specyficzne dla poszczególnych typów korupcji, które jednak co do zasady nie miały charakteru kontrowersyjnego.

W Rozdziale III pracy porównałem kwestie strony przedmiotowej, najsilniej akcentując problem udzielania korzyści w związku z pełnieniem funkcji publicznej. Jest to problem zasadniczy i budzący jak się wydaje najwięcej wątpliwości. Starłem się znaleźć odpowiedź na pytanie, kiedy korzyść jest koleżeńską przysługą, a kiedy łapówką? Kiedy zwyczajowe towarzyskie relacje usprawiedliwiają wzajemne „świadczanie usług” a kiedy możemy mówić o sprzedajności. W mojej ocenie to bardzo istotna część pracy mające wpływ na praktykę stosowania prawa. Z tej perspektywy, również jako osoba pełniąca funkcje publiczną – nauczyciela akademickiego, zaproponowałem test związku korzyści z jej pełnieniem. I zasadnicza odpowiedź na pytanie o ty „Czy jesteś skorumpowany?” mieści się w innym pytaniu – „Czy udzieliłbyś korzyści urzędnikowi, gdyby nie był urzędnikiem?”, „Czy przyjąłbyś korzyść, dlatego, że pełnisz funkcję publiczną czy jest zwykłą relacją pomiędzy ludźmi?”, „Z jakich powodów utrzymujesz bliskie relacje z daną osobą – czy utrzymywałbyś je, gdyby nie była np. sędzią?”. Każdy z nas otrzymuje prezenty, każdy je daje. Każdy bywa w bliższych relacjach z innymi ludźmi. Z tej relacji nie można wyłączać osób pełniących funkcję publiczną (i dalej – sportowców, osoby wystawiające recepty itd.) – penalizowane jest tylko takie

udzielanie korzyści, które wiąże się z pełnieniem tej funkcji czy też podjęciem się innych niedopuszczalnych prawem opisanych działań. Rozważania w tym zakresie są w mojej ocenie dużą wartością wskazanej publikacji i mają istotne znaczenie dla rozwoju nauki prawa a co za tym idzie – praktyki. W tym zakresie relacje teorii prawa z praktyką orzeczniczą są bardzo silne. I stworzenie pewnego zobiektywizowanego modelu również pozwala na zwiększenie pewności i bezpieczeństwa prawnego, zwłaszcza po stronie osób pełniących funkcje publiczne. Doktryna prawa karnego jak i orzecznictwo wskazywały na te wątpliwości, jednakże jak się wydaje brakowało tutaj jasnych kryteriów rozdzielenia przyjmowania korzyści majątkowej czy osobistej jako należnej czy też nienależnej. Proponowanie budowania modelu abstrakcyjnych relacji i wpisywanie ich w konkretne zdarzenie chroni prawa obywatelskie poprzez tworzenie przewidywalnego modelu zachowań i wskazanie nieprzekraczalnych granic, za którymi jaki się widmo odpowiedzialności karnej – relatywnie surowej zarówno w fazie normatywnej, jak i ostatnio orzeczniczej.

Z uwagi na specyfikę typów szczególnych przestępstw korupcyjnych zaprezentowałem je w oddzielnie w Rozdziale IV monografii. Są to przede wszystkim rozważania dotyczące wypadku mniejszej wagi, ale również żądania korzyści czy będącego jej efektem działania bezprawnego. Szczególne znaczenie wydają się mieć w tym rozdziale uwagi dotyczące charakteru żądania i ustalenia, że do niego doszło, oraz problematyki lustrzanych relacji korupcji biernej i czynnej w kontekście wypadku mniejszej wagi.

W Rozdziale V zawarłem rozważania dotyczące konsekwencji korupcji (kar i konsekwencji pozapenalnych) a także porównanie polskiego systemu kar do regulacji innych państw. Rozważania te pokazują na specyficzną relację – w krajach, gdzie ona jest najmniejsza, kary za korupcję są relatywnie niskie. Z tej perspektywy trudno mówić o odstraszającym ich znaczeniu – w tym zakresie przedstawiłem konkretne przypadki państw, które pomimo bardzo wysokich, drakońskich wręcz kar za korupcję wciąż nie mogą sobie poradzić z tym zjawiskiem. Umieszczenie polskiego systemu kar za korupcję na tle międzynarodowym pozwoliło na zobrazowanie polskiego poziomu penalizacji, wysokości kar na tle międzynarodowym i ewentualne kierunki zmian. W tym zakresie warto podkreślić niewspółmierną surowość polskich przepisów antykorupcyjnych z ustawy o sporcie w relacji do legislacji ogólnej (w tym tej w sektorze prywatnym).

Ponadto we wskazanym rozdziale zostały przeanalizowane kwestie społeczne dotyczące wyłączenia odpowiedzialności za korupcję –w postaci dowodów wdzięczności i prawne – w

postaci konsekwencji „nielegalnej prowokacji”. Te rozważania silnie odnoszą się do praktyki postępowań karnych, w tym do znanych spraw prowokacji organizowanych przez polskie Centralne Biuro Antykorupcyjne czy też litewskie służby policyjne. Na tym poziomie dokonałem szczegółowej analizy pojawiającego się już orzecznictwa sądów powszechnych i Sądu Najwyższego a także coraz bogatszego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, którego judykaty mają zasadnicze przełożenie na praktykę orzeczniczą.

Z perspektywy społecznej odniosłem się do kontratypu zwyczajowych dowodów wdzięczności, wskazując jednocześnie, iż na pewnym, niewielkim stopniu praktyka udzielania korzyści lekarzom została zalegalizowana poprzez drobne (do wartości 100 zł) prezenty związane z wykonywaniem zawodu lekarza. Broniąc samej idei i wartości, jaką daje kontratypizacja dawania pewnych drobnych, społecznie przyjętych prezentów opisałem znamiona kontratypu zwyczajowych dowodów wdzięczności, przekładając je na praktykę orzeczniczą. Z tej perspektywy widać, iż kontratyp ten znajduje coraz mniejsze uznanie w orzecznictwie sadowym a także w doktrynie.

Podsumowując ogólne rozważania mojej monografii wskazuję, iż polską legislację umieściłem w szerokim kontekście międzynarodowym, także regulacji państw obcych. Szczegółowe rozważania dogmatyczne oparłem na praktyce orzeczniczej, do której niejednokrotnie podchodziłem z dużym krytycyzmem. Zadaniem monografii było m.in. porównanie zasadniczych pojęć (np. „funkcjonariusz publiczny”) na poziomie zarówno innych państw jak i prawa międzynarodowego. Wskazałem na rozwój legislacji i kierunki orzecznicze, które w wielu aspektach były niespójne. Jednocześnie, zważywszy na problemowe podejście do zjawiska korupcji skupiłem się na jej elementach wspólnych i na wspólnych metodach jej zwalczania.

4. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Realizacją głównej płaszczyzny moich badań i formą jej popularyzacji na arenie międzynarodowej jest publikacja w języku angielskim *Polish Model of Fighting Corruption: Success At All Costs?*². W artykule tym przedstawiłem historię polskich rozwiązań prawnych oraz praktyki działania służb antykorupcyjnych. Opracowanie to z jednej strony podkreślało

---

² Polski model walki z korupcją: sukces za wszelką cenę? *US-China Law Review*, nr 6/2011 r., s. 605-615.

sukces polskiej walki z hydrą korupcji, z drugiej wskazywało na kontrowersyjne działania polskich służb policyjnych, w szczególności Centralnego Biura Antykorupcyjnego. Przedstawiłem tam również bardzo ważne dane statystyczne pokazujące skalę problemu korupcji w Polsce oraz bardzo ciekawe i ważne rozwiązania dotyczące klauzuli bezkarności. Szczególne znaczenie dla tegoż opracowania miały uwagi dotyczące tzw. "prowokacji policyjnej" w zakresie tzw. Wręczenia kontrolowanego korzyści majątkowej. Opracowanie to zostało wydane w Stanach Zjednoczonych i w Chinach.

W swojej pracy naukowej skupiłem się na prawie karnym materialnym – na szeregu jego aspektów. Jednocześnie z pewnością podkreślić należy, iż wyszedłem w swych rozważaniach na poziom prawa karnego procesowego, prawa karnego wykonawczego a także, w pewnym niewielkim aspekcie na płaszczyznę szeroko rozumianego prawa medycznego. Skutkowało to publikacją (poza wymienioną wyżej monografią) 68 publikacji naukowych w formie monografii, rozdziałów w monografiach, artykułów, glos i sprawozdania. Poza omawianą wyżej monografią byłem autorem 1 monografii (rozszerzona i opracowana wersja doktoratu) oraz współautorem 3 monografii. Ponadto jestem autorem 20 rozdziałów w książkach (w tym trzech w Systemie Prawa Karnego, najdłuższy z nich miał 358670 znaków), 19 artykułów naukowych, 24 glos i jednego sprawozdania z konferencji naukowej. Dokonując tego wyliczenia komentarz do poszczególnych artykułów Kodeksu karnego czy Kodeksu karnego wykonawczego uznałem za jeden rozdział w monografii, jednakże są to publikacje obszerne, zawierające w niektórych przypadkach ponad 100 stron maszynopisu. Jako najważniejsze ze wskazanych publikacji z pewnością uznaję rozdziały w bardzo liczącym się wydawnictwie naukowym, jaki jest System Prawa Karnego wydawany przy współpracy z Polska Akademia Nauk, do którego zostałem zaproszony przez redaktorów poszczególnych tomów – prof. dra hab. Leszka Gardockiego i prof. dra hab. Jarosława Warylewskiego.

Wygłosiłem również 17 referatów na konferencjach naukowych o zasięgu ogólnopolskim lub lokalnym.

Za swoją pracę naukową zostałem nagrodzony przez JM Rektora UG nagrodą I Stopnia w 2006 r.

Płaszczyzna badawcza nr 1 – karnoprawna ochrona dziecka.

Problematyka ta, mająca zasadnicze znaczenie społeczne, jest rozwinięciem moich rozważań naukowych podjętych w ramach rozprawy doktorskiej. Jej odzwierciedleniem jest

monografia pod tytułem *Dziecko jako przedmiot czynu zabronionego*³ będąca monograficznym rozwinięciem moich rozważań naukowych podjętych w ramach rozprawy doktorskiej. W monografii tej skupiłem się na definiowaniu pojęcia „dziecko” oraz jego ochroną na różnych etapach rozwoju – od fazy prenatalnej, poprzez sferę okołoporodową na ochronie osób nastoletnich. Wskazałem na szereg kontrowersji związanych z ochroną życia w relacji do praw reprodukcyjnych kobiet, sposobami penalizacji aborcji a także nad problematyką ochrony życia na pograniczu ochrony prenatalnej (ochrony życia płodu) i ochrony życia istoty mieszczącej się w dyspozycji znamienia „człowiek”. Konsekwencją mojego zainteresowania się szczególną ochroną dziecka jest szereg publikacji z pogranicza prawa karnego materialnego i procesowego – wskazać tu należy na glosy *Ochrona procesowa małoletniego jako świadka w postępowaniu karnym. Glosa do wyroku SN z dnia 20 stycznia 2016 r., III KK 187/15*⁴, *Dziecko poczęte jako pokrzywdzony w przestępstwie aborcyjnym. Glosa do postanowienia SN z dnia 26 marca 2009 r., I KZP 2/09*⁵ oraz *Definicja pojęcia „człowiek” w rozumieniu pojęcia prawa karnego materialnego. Glosa do uchwały SN z dnia 26 października 2006 r., III KK 53/06*⁶. Przed wszystkim jednak podsumowaniem moich rozważań dotyczących przestępstw aborcyjnych jest Rozdział w *Systemie Prawa Karnego* pt. *Przestępstwo przerwania ciąży*.⁷ W aspekcie procesowym skupiłem się na rozważaniach dotyczących szczególnych trybów przesłuchania dziecka – ofiary przestępstwa. Skupiłem się na analizie dogmatycznej przepisów, które w swej istocie są nieprecyzyjne, często nielogiczne i wielokrotnie tylko na poziomie werbalnym zapewniają ochronę dziecka w toku postępowania karnego. Z drugiej zaś strony odniosłem się do kontrowersji, jakie wiążą się z koniecznością ochrony prawa do rzetelnego procesu, w tym prawa oskarżonego do przesłuchania świadka. Starłem się wskazać na jeden spójny przekaz moich rozważań naukowych jakim jest karnoprawna ochrona dziecka i związane z nim ograniczenia innych uczestników postępowania karnego.

Konsekwencją dokonywanych analiz był również rozdział wysłany i zaakceptowany do publikacji pokonferencyjnej VII Zjazdu Katedr Postępowania Karnego, Gdańsk-Sopot. *Przesłuchanie ofiary przestępstwa seksualnego w trybie art. 185c k.p.k.* W artykule tym

---

³ Gdańsk 2007 r., ISBN 978-83-7326-416-8, 266 stron

⁴ Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa, nr 1/2017, s. 116-124

⁵ Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa, nr 4/2009, s. 130-138

⁶ Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa, nr 3/2007, s. 143-154

⁷ Tom. X. (red. J. Warylewski) *Przestępstwa przeciwko dobrom indywidualnym*. Warszawa 2016, Wydawnictwo CH Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN, wyd. II, ISBN: 978-83-255-8500-6; 154476 znaki

szczegółowo przeanalizowałem praktyczne konsekwencje szczególnych trybów przesłuchania małoletnich oraz dorosłych ofiar przestępstw seksualnych. Wskazałem na konsekwencje procesowe wadliwości przesłuchania w szczególnym trybie oraz odniosłem się do pytania, czy przesłuchanie z naruszeniem zasad z art. 185c k.p.k. godzi w interes publiczny i czy jako takie jego dokonanie skutkować może odpowiedzialnością z art. 231 § 1 k.k.? Wskazana publikacja zawiera również rozważania dotyczące udziału sądu w gromadzeniu dowodów postępowania przygotowawczego, które to dowody są oceniane na poziomie postępowania jurysdykcyjnego – w tym zakresie zawarłem również postulaty *de lege ferenda*.

Elementem moich rozważań naukowych jest również kwestia karnoprawnej ochrony życia poczętego – w tym zakresie poza wskazanym wcześniej obszernym rozdziałem w Systemie Prawa Karnego szczegółowo zjawisko ochrony życia na etapie początkowym przeanalizowałem w rozdziale *Prawnokarna ochrona embrionów ludzkich in vitro*⁸. Publikacja ta z dużym krytycyzmem odnosi się do problemu braku regulacji prawnych dotyczących ochrony życia ludzkiego *in vitro*. Wskazuję w niej, że w prawie polskim brak jest jakichkolwiek norm, które chroniłyby zarodki ludzkie, gamety czy określałyby zasady „zarządzania” wskazanym materiałem genetycznym.

Nieco na marginesie wskazanych rozważań, ściśle jednak w odniesieniu do ochrony praw osób najstarszych przygotowałem referaty⁹ dotyczące seksualności osób niepełnosprawnych intelektualnie w kontekście odpowiedzialności karnej za wykorzystanie tychże. W tym zakresie opublikowałem też rozdział w monografii *Prawo wobec seksualności osób z niepełnosprawnościami*¹⁰. Co do zasady są to wystąpienia i publikacja skupiające się na ochronie karnoprawnej osób niepełnosprawnych, również w zakresie ich seksualności. Poruszałem tam również trudne i praktycznie ważne zagadnienia związane z przymusową antykoncepcją osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz prezentowałem w tym zakresie postulaty *de lege ferenda*.

---

⁸[w:] M. Gajewska, B. Lange, O. Nawrot: „Między filozofią a przyrodznawstwem. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Ludwikowi Kostro, Gdańsk 2006 r., ISBN 83-7326-342-X

⁹ Kraków, 8-9 października 2012 r., Konferencja Oblicza seksualności osób niepełnosprawnych, Kraków Referat: *Prawa seksualne osób niepełnosprawnych*, Gdynia, 24 marca 2012 r., Konferencja Seksualność osób z niepełnosprawnością intelektualną, Referat: *Regulacje prawne związków osób niepełnosprawnych intelektualnie i ich potomstwa. Zarys zagadnienia*.

¹⁰ [w:] Seksualność – Niepełnosprawność – Rzeczywistość. Współczesne problemy badawcze w problematyce seksualności człowieka z niepełnosprawnością (red. R. Kijak), Warszawa 2013 r., ISBN 978-83-896655-19-5, s. 134-143

W ramach zainteresowań problematyką karnoprawnej ochrony najmłodszych przygotowałem również dwa artykuły dla Niebieskiej Linii: *Dzieci –ofiary ludobójstwa*¹¹ oraz *Dzieciobójstwo – kwestie prawne i społeczne*¹².

1. Płaszczyzna badawcza nr 2 – przestępstwa gospodarcze.

Tematyka ta jest oczywiście szeroka i wielopłaszczyznowa. Z perspektywy badawczej początkowo poświęciłem się wraz z prof. drem hab. Jarosławem Warylewskim problematyce odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. Efektem naszych rozważań był komentarz naszego współautorstwa - *Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych w prawie polskim i europejskim*¹³ oraz glosa mojego autorstwa pt. *Wina podmiotu zbiorowego. Glosa do postanowienia SN z dnia 5 maja 2009 r., IV KK 427/08*¹⁴. Opracowania te, a w szczególności komentarz, miały charakter pionierski – odnosiły się do zagadnienia, które z perspektywy dorobku nauki prawa karnego były na płaszczyźnie polskiej praktycznie pozbawione większej refleksji naukowej. Wynikało to z faktu, że wskazana ustawa była zupełnie nowatorska, jej specyfika prowadziła do niewypracowania szerszej bazy orzeczniczej a wcześniejszy dorobek doktryny odnosił się w znacznej mierze do regulacji państw trzecich, które nie odzwierciedlały w pełni polskiej specyfiki odpowiedzialności podmiotów kolektywnych. Wejście w życie nowej ustawy jako podstawy odpowiedzialności *quasi*-karnej podmiotów kolektywnych wymagało nowatorskiego podejścia do tak fundamentalnych spraw, jak wina podmiotu kolektywnego, czyn tegoż czy odpowiedzialność posiłkowa. Rozważania te mają znaczenie nie tylko z perspektywy ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, ale również mogą mieć przełożenie na problematykę odpowiedzialności administracyjnej czy różnego rodzaju form odpowiedzialności przewidzianej w prawie karnym skarbowym.

W komentarzu przedstawiliśmy kompleksowo istotę odpowiedzialności podmiotów kolektywnych, przeanalizowaliśmy krytycznie sam model karania tychże podmiotów, kwestię winy i posiłkowej odpowiedzialności. Wskazaliśmy też na istotne i kluczowe kwestie związane z odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za popełnione przez osoby fizyczne wybrane typy

¹¹ Niebieska linia Nr 6, 2008 r., s. 22-27, ISSN 1507-2916

¹² Niebieska Linia Nr 6, 2007 r., s. 15-20, ISSN 1507-2916

¹³ Bydgoszcz 2006 r., ISBN 978-83-60186-39-8, 430 stron.

¹⁴ Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa, nr 1/2010, s. 125-130

przestępstw. Wagę tych rozważań podkreślają liczne cytowania wspomnianej monografii i glosy przez Sąd Najwyższy i sądy powszechne (zob. uchwała SN z 26 kwietnia 2007 r., I KZP 7/07, wyrok SN z 4 lipca 2013 r., V KK 149/13). Stoję na stanowisku, iż wskazana publikacja stanowi istotny wkład w naukę szeroko rozumianego prawa karnego, w tym prawa karnego gospodarczego.

Przeniesienie rozważań ogólnych na działanie poszczególnych typów podmiotów gospodarczych skutkowało powstaniem artykułu *Odpowiedzialność spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych jako podmiotu zbiorowego. Analiza w kontekście ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary*¹⁵.

W ramach wskazanego zagadnienia badawczego rozważania na temat przestępstw gospodarczych zawarłem w Komentarzu do Rozdziału XXXVI Kodeksu karnego w: R. A. Stefański (red.): *Kodeks karny. Komentarz*¹⁶. Jest to obszerny i bardzo aktualny komentarz zawierający podsumowanie zasadniczych kierunków doktryny i orzecznictwa w zakresie przestępstw gospodarczych typizowanych w Kodeksie karnym. W tym zakresie dokonałem analizy każdego z komentowanych przepisów, kierując się orzecznictwem sądów powszechnych jak i odwołań pozasystemowych, takich jak orzecznictwo ETS czy ETPCz. Rozważania w tym zakresie musiały mieć również walor praktyczny – wskazałem również więc na problematykę dowodowa, w tym kwestię wniosków dowodowych na poziomie biegłych.

W ramach problematyki odpowiedzialności karnej za przestępstwa gospodarcze wraz z T. Snarskim skupiliśmy się na treści art. 585 k.s.h., który w swej istocie pozostawiał szereg wątpliwości interpretacyjnych. W artykule *Kauczukowy charakter dyspozycji art. 585 Kodeksu spółek handlowych*¹⁷ wskazaliśmy na niekonstytucyjność treści wskazanego przepisu, podnieśliśmy, iż wymyka się on standardom treści zakazów karnych w demokratycznym państwie prawa oraz, że winien zostać zmieniony lub uchylony. Niedługo później rzeczywiście przepis ten usunięto z obiegu prawnego, pozostawiając nieco zmodyfikowaną treść art. 296 k.k.

Ścisłe związane z problematyką przestępczości gospodarczej jest zagadnienie przestępstw „sportowych” – czyli tych, które są lub były penalizowane w oparciu o ustawę o sporcie.

¹⁵ Pieniądze i Więzy, nr 2/2009 r., s. 128-135 (współautor T. Snarski).

¹⁶ Warszawa 2017 r., ISBN 978-83-255-9152-6 (wyd. III zmienione), 73 strony.

¹⁷ Pieniądze i Więzy, nr 4/2009 r., s. 153-158 (współautor T. Snarski).

Zainteresowanie prawem sportowym a w szczególności specyfiką odpowiedzialności karnej za przestępstwa ściśle związane ze sportem profesjonalnym jest ściśle związane z moją pasją jaką jest sport właśnie – uprawiany amatorsko od lat. W odniesieniu do tegoż zagadnienia skupiłem się na kwestii zwalczania korupcji w sporcie (oczywiście w tym zakresie rozważania korespondują z zasadniczym problemem moich badań naukowych – zjawiskiem korupcji). Tutaj kontrowersje wzbudziły rozważania wynikające z artykułu mojego współautorstwa *Odpowiedzialność sędziego sportowego za przyjęcie łapówki*¹⁸ - tezy w nim zawarte wielokrotnie były cytowane w publikacjach naukowych, wywoływały uwagi polemiczne jak i akceptujące nasze stanowisko. Analizując zagadnienia podmiotowego aspektu odpowiedzialności za korupcję w sporcie wykazaliśmy, iż w opisie znamion typu czynu zabronionego brakuje wpisania osoby sędziego sportowego jako osoby potencjalnie odpowiedzialnej za korupcję bierną. Ustawodawca wskazał w treści uchylonego art. 296b k.k., iż osobami takimi są uczestnicy lub organizatorzy zawodów sportowych. Zaprezentowane przez nas regulacje prawa sportowego oraz przepisy karne z szeregu regulacji państw obcych uznawały sędziów za odrębny podmiot – obok organizatorów właśnie i uczestników. Ewentualnie – sędziowie w słowniczkach ustawowych wymieniali byli wprost jako inni uczestnicy zawodów. Z tej perspektywy podnieśliśmy tezę powyższą tezę co do podmiotowego aspektu odpowiedzialności karnej za korupcję w sporcie. Teza ta była przedmiotem szeregu odniesień w literaturze fachowej, głosów krytycznych ale też i aprobujących nasze stanowisko.

Prawo sportowe, na poziomie karnym było zmieniane, przepisy art. 296b k.k. jako kontrowersyjne zostały uchylone a nowe regulacja zupełnie wyjątkowo wprowadzała odpowiedzialność karną za korupcję bierną jako typ przestępstwa powszechnego. Przepisy karne ustawy o sporcie również spotkały się moim krytycznym podejściem, jako zawierające luki i wątpliwości – ustawodawca nieprecyzyjnie określił zasady odpowiedzialności za korupcyjne i niekorupcyjne typy zachowań – szczegółowo swoje uwagi przedstawiłem w artykule *Penalizacja korupcji w sporcie – uwagi krytyczne*¹⁹, a także w referatach *Zagadnienie korupcji w polskim sporcie*²⁰, *Karne aspekty ustawy o sporcie*²¹ oraz *Regulacja zmieniająca KK*

---

¹⁸ Prokuratura i Prawo z 2007 r. Nr 9 s. 59-69 (współautor M. Ruciński)

¹⁹ Prokuratura i Prawo, nr 3/2012 r., s. 67-78.

²⁰ Gdynia, 9 listopada 2017 r. III Konferencja Naukowa Pomorskiej Izby Adwokackiej w Gdańsku. Prawo sportowe.

²¹ Gdańsk, 15 kwietnia 2013 r., II Ogólnopolska Konferencja Prawa Sportowego.

w związku z organizacją EURO 2012 w Polsce oraz regulacja prawnokarna ustawy o sporcie²². Do druku, w wydawnictwie CH Beck złożyłem również rozdział w monografii pokonferencyjnej pt. *Podmiotowe aspekty korupcji w sporcie*. Brałem też udział w Międzynarodowej Konferencji Antykorupcyjnej nt. "Mobilizowanie ludzi: zespolenie czynników zmian. Czy jesteście gotowi na zmianę reguł gry?" w Brasilii w dniach 7-11 listopada 2012 r., gdzie zabierałem głos w sprawie penalizacji korupcji w sporcie.

W nawiązaniu do przepisów karnych ustawy o sporcie podniosłem kwestię nieracjonalnej wysokości kar za korupcję oraz szczegółowo opisałem szereg wątpliwości interpretacyjnych związanych z tymi przepisami. Przede wszystkim podkreśliłem zupełnie niezasadne wyłączenie spod odpowiedzialności karnej korupcji w zawodach organizowanych w Polsce przez międzynarodowe związki sportowe tej rangi jak UEFA czy FIVB. Mój artykuł był jedną z pierwszych i jednocześnie najszerzych publikacji dotyczących wskazanego zjawiska.

Na poziomie przestępczości gospodarczej, kierując się również doświadczeniami praktyki oraz współpracy mojego macierzystego Wydziału z przedsiębiorcami zwalczającymi oszustwa ubezpieczeniowe, ubezpieczeniowej szczególne uwagę zwracałem właśnie na specyfikę udziału zakładów ubezpieczeń w postępowaniach karnych. Stad też efekty tego zainteresowania znalazły odzwierciedlenie w monografii mojego współautorstwa pt. *Odpowiedzialność karna menadżerów rynku ubezpieczeniowego*²³, oraz rozdziale w książce pokonferencyjnej - *Zakład ubezpieczeń jako pokrzywdzony*²⁴. W publikacjach tych wskazywałem na specyfikę przestępstw ubezpieczeniowych i rolę zakładów ubezpieczeń czy jako pokrzywdzonych czy jako podmiotów, które faktycznie nie będąc pokrzywdzonymi, pokrywając szkody, pokrzywdzonymi w rozumieniu k.p.k. są.

Efektom moich badań dotyczących przestępstw gospodarczych było również zaproszenie mnie do udziału w publikacji *Leksykon spółek handlowych. 100 podstawowych pojęć*, Gdzie byłem autorem hasła: *Działanie na szkodę spółki*²⁵.

---

²² Gdańsk, 10 grudnia 2012 r., Ogólnopolska Konferencja ...I po EURO 2012! Refleksje psychologiczne i prawne, Gdańsk 2012.

²³ Współautor wraz z prof. dr. hab. Jarosławem Warylewskim i adw. Tomaszem Kopoczyńskim, Gdańsk 2006 r., ISBN 83-7531-030-1, 136 stron

²⁴ [w:] W. Zalewski (red.): *Przestępczość ubezpieczeniowa: etiologia, fenomenologia, przeciwdziałanie*, Gdańsk 2016 r., s. 69-80;

²⁵ Hasło: *Działanie na szkodę spółki* [w:] B. Gliniecki (red.) *Leksykon spółek handlowych. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2012 r., 11606 znaków;

Najnowszą publikacją z zakresu prawnokarnej ochrony działalności gospodarczej jest rozdział w monografii pt. *Oszustwo sądowe. Rozważania na tle reaktywacji przedwojennych spółek*²⁶. Podjąłem się w nim próby analizy zagadnienia oszustwa sądowego jako takiego przy jednoczesnym wpisaniu go w powszechną praktykę reaktywacji przedwojennych spółek. Problematyka ta jest niezwykle ważka praktycznie – zagadnienie to dotyczy problemu zwrotu majątku wartego setki milionów złotych, problemów jakości dokumentacji historycznej, znaczenia sposobu nabycia akcji i zapewnień składanych przed organami Państwa. Skomplikowany charakter takich przestępstw polegał na wielopoziomowości działań sprawców. Po pierwsze analiza odnosiła się do legalności reaktywowania samej spółki, w tym legitymację do działań procesowych posiadaczy akcji na okaziciela. Następnie rozważałem problematykę ustalenia zasadności roszczeń kierowanych przez spółkę do sądów a dalej legalności uzyskiwania mienia przez akcjonariuszy. Każdy z tych problemów mógł wiązać się z odpowiedzialnością karną sprawców, każdy miał swoją specyfikę i wymagał analizy – z tej perspektywy, karnoprawnej, moje rozważania miały charakter nowatorski.

Problematykę karnogospodarczą realizowałem również poprzez publikację glos pt. *Przestępstwo skarbowe a pojęcie przestępstwa. Glosa do wyroku SN z dnia 4 kwietnia 2005 r., I KZP 7/05*²⁷ oraz *Członek zarządu spółki jako osoba pełniąca funkcję publiczną. Glosa do postanowienia SN z dnia 30 września 2011 r., I KZP 16/10*²⁸.

Płaszczyzna badawcza nr 3 – prawo karne wykonawcze.

W tym zakresie realizowałem swoje badania w zasadzie wyłącznie w ramach jednej publikacji – aczkolwiek była ona bardzo obszernym fragmentem *Komentarza do Kodeksu karnego wykonawczego* – były to *Komentarze do art. 32-36, 101-136a, 150-158a, 164-168a, 223b-223e, 231-236 k.k.w.*²⁹. Szczególną uwagę kierowałem tutaj na odesłania do Europejskich Reguł Więziennych oraz do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka odnoszącego się do zasad wykonywania kary pozbawienia wolności. W ramach analizy części Kodeksu karnego wykonawczego skupiłem się na kwestiach praw człowieka osób

---

²⁶ [w]: W. Cieślak, M. Romańczuk-Grącka (red.): *Między stabilnością a zmiennością prawa karnego. Dylematy ustawodawcy*. Olsztyn 2017 r. s.517-523.

²⁷ *Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa*, nr 1/2006.

²⁸ *Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa*, nr 2/2011, s. 143-150

²⁹ [w]: J. Lachowski (red.) *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2014 r., ISBN 978-83-255-6844-3, 133 strony. Kolejne wydania miały miejsce w 2016 r. i w 2018 r.

skazanych, w tym także praw socjalnych, prawa do pracy, poszanowania religii oraz, co chyba najważniejsze prawa do ochrony zdrowia skazanych. W tym zakresie podkreśliłem szczególne znaczenie uczciwego procedowania, konieczność korzystania z pomocy biegłych oraz realności zapewnienia pomocy medycznej.

Zainteresowanie problematyką penitencjarna skutkowało zaproszeniem mnie do udziału w 2018 r. w projekcie **DERAD**, którego głównym organizatorem jest włoskie Ministerstwo Sprawiedliwości. W ramach projektu byłem jednym z organizatorów polskiej edycji szkolenia dotyczącego zwalczania radykalizacji, w tym radykalizacji w zakładach karnych.

Pozostałe zagadnienia badawcze podejmowane w działalności naukowo - badawczej

Poza głównymi przedmiotami zainteresowania podkreślić chciałbym również dwie istotne publikacje dotyczące ochrony wolności religijnej – studium przypadków. Po pierwsze w publikacji *Sprawa Nergala – studium przypadku*³⁰ oraz w szeroko opisałem modyfikację kierunków orzecznich w kwestiach ochrony wolności religijnej oraz zasadnicze problemy rozważane w jednej z najważniejszych spraw z pogranicza religii i sztuki. Wraz z prof. W. Cieślakiem opisaliśmy³¹ również wskazaną sprawę łącząc ją ze sprawą D. Nieznalskiej, gdzie wskazaliśmy najciekawsze kierunki rozważań sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. Pomimo odniesienia się do konkretnych przypadków nasze publikacje mają ambicje szersze – wskazanie, w jakim zakresie prawo karne wchodzi w relacje – uczucia religijne – sztuka. Opisałiśmy wykładnię art. 196 k.k., odnieśliśmy się do orzecznictwa ETPCz (wcale nie jednoznacznego) a także „rozprawiliśmy się” z ideą kontratypu sztuki, wskazując jego marginalne znaczenie w procesie dochodzenia do odpowiedzialności karnej bohaterów naszych publikacji.

Na poziomie procesowym, kierując się problemami praktyki orzeczniczej, podjąłem się rozważań dotyczących prawa dowodowego, gdzie w rozdziale *Rola biegłego przy wykazywaniu reguł ostrożności w oparciu o problematykę odpowiedzialności karnej lekarza*³² szczegółowo wskazałem na problem tworzenie modelu wymaganej dobrej praktyki lekarza. Miało to

---

³⁰ [w:] A. Biłgorajski (red.): *Wolność wypowiedzi versus wolność religijna. Studium z zakresu prawa konstytucyjnego, karnego i cywilnego*, Warszawa 2015 r., s. 89-97.

³¹ *Przestępstwo obrazy uczuć religijnych (art. 196). Wybrane problemy w świetle teorii i praktyki sądowej* [w:] P. Kardas, T. Sroka, W. Wróbel (red.) *Państwo prawa i prawo karne. Księga jubileuszowa profesora Andrzeja Zolla*, Kraków 2012 r. 37381 znaków

³² [w:] E. Gruza, M. Goc, T. Tomaszewski (red.) *Co nowego w kryminalistyce - przegląd zagadnień z zakresu zwalczania przestępczości*, Warszawa 2011, s. 265.

oczywiście znaczenie w kontekście odpowiedzialności za przestępstwo nieumyślne, problematyki zarzucalności oraz kwestii poszukiwania źródeł reguł ostrożności w kontekście zamkniętego katalogu systemu źródeł prawa. W swojej pracy podkreślałem, iż rolą biegłego, zwłaszcza w sprawach związanych z tzw. błędami w sztuce lekarskiej jest stworzenie w oparciu o przepisy prawa oraz zasady dobrej praktyki medycznej pewnego modelu postępowania o charakterze abstrakcyjnym a następnie wpisanie w niego konkretnego zdarzenia – konkretnego realnego lub domniemanego błędu.

Również kwestie podmiotowe odpowiedzialności karnej były przedmiotem rozważań zawartych w artykule mojego współautorstwa *Okoliczności usprawiedliwiające nieświadomość bezprawności kryminalnej*³³. Wraz z W. Cieślakiem podjęliśmy się próby wskazania i zdefiniowania tych okoliczności, które są uznawane za uzasadnione podstawy do stwierdzenia błędu co do prawa. Wskazaliśmy, iż przedstawiony w artykule katalog okoliczności usprawiedliwiających nieświadomość bezprawności czynu, nie ma charakteru zamkniętego i może w poszczególnych sytuacjach budzić wątpliwości. Wskazaliśmy również, iż każde, nawet najdrobniejsze, usprawiedliwianie nieświadomości bezprawności wpłynąć musi, jeśli nie na wyłączenie odpowiedzialności karnej, to na pewno na ocenę społecznej szkodliwości czynu, na poziomie podmiotowego jej aspektu. Podzieliliśmy omawiane okoliczności na takie, których źródłem są: a) właściwości sprawcy, kształtujące stan jego świadomości prawnej oraz na takie b), które leżą poza osobą sprawcy. Wskazany artykuł, jako opracowanie szerokie i kompleksowe był wielokrotnie cytowany w doktrynie.

Z perspektywy oceny dorobku naukowego istotne jawią się również publikacje dotyczące środków zabezpieczających. Początkowo nawet w planach mojego rozwoju zawodowego miało być to zagadnienie dominujące, jednakże ciągłe zmiany regulacji w tym zakresie niosły duże ryzyko dezaktualizacji pracy naukowej. Wskazanemu zjawisku poświęciłem obszerny artykuł *Środki zabezpieczające jako forma reakcji karnej*³⁴. Przedstawiłem w nim rozważania dotyczące zasadności i racjonalności orzekanych środków. Podkreśliłem też, że zastosowanie środków zabezpieczających bywa postacią obowiązku Państwa, jakim jest wynikający z art. 2 EKPCz pozytywny obowiązek ochrony życia jednostki. W artykule *Gwarancje stosowania środków zabezpieczających w świetle aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego*³⁵

---

³³ Prokuratura i Prawo, Nr 4/2009 r., s. 21-32, (współautor W. Cieślak).

³⁴ Gdańskie Studia Prawnicze tom XIX/2008 r., s. 313-332.

³⁵ Prokuratura i Prawo 2008 r. Nr 11, s. 56-61.

dokonałem przeglądu orzecznictwa sądów powszechnych i ETPCz, wskazując na gwarancyjny charakter przepisów, konieczność odpowiedniego wykorzystania wiedzy psychiatrów i psychologów oraz fakt, iż internacja jako środek zabezpieczający ma mieć co do zasady charakter wyjątkowy.

Stosowanie środków zabezpieczających uważam za temat na tyle istotny i jak się wydaje na poziomie legislacyjnym już w końcu ustabilizowany, że na kolejnym etapie rozwoju naukowego będzie to z mojej perspektywy temat wiodący.

W ramach poszerzania zainteresowań naukowych – łącząc prawo karne z szeroko rozumianym prawem medycznym brałem udział w projekcie stworzenia Leksykonu Prawa Medycznego³⁶, gdzie przygotowałem hasła: *Eutanazja; Karnoprawna ochrona dziecka poczętego; Kodeks Etyki Lekarskiej; Konstytucyjne prawo do ochrony zdrowia; Konwencja bioetyczna; Osoba wykonująca zawód medyczny; Pacjent; Prawo medyczne; Przerwanie ciąży w prawie polskim; Przymusowe leczenie osadzonych; Rzecznik Praw Pacjenta; Sterylizacja; Zabieg kosmetyczny; Zgoda pacjenta.*

Udział w konferencjach i seminariach naukowych

W toku pracy naukowej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego uczestniczyłem w 46 konferencjach i seminariach naukowych. Wygłosiłem 16 referatów, część z nich znalazła odzwierciedlenie w publikacjach pokonferencyjnych. Z uwagi na moje zainteresowania naukowe najciekawsze były dwa wyjazdy na Światową Konferencję Antykorupcyjną w 2010 r. w Bangkoku i w 2012 r. w Brasili. Są to wielodniowe konferencje naukowe i polityczne, których celem jest zdefiniowanie ogólnoświatowych problemów walki z korupcją, wskazanie nowych jej przejawów czy płaszczyzn współpracy politycznej i policyjno-sądowej. Wyjazd na te konferencje zaowocował uzyskaniem szeregu informacji wykorzystanych później w omówionych wyżej publikacjach a bezpośrednio również *Sprawozdaniem z 14. Międzynarodowej Konferencji Antykorupcyjnej (IACC) (Bangkok, 10-13.XI.2010 r.)*.³⁷

Na poziomie referatów szczególnie podkreśliłbym te, które były kierowane poza środowisko prawnicze – w tym zakresie zaowocowały moje zainteresowania prawem medycznym. W szczególności zaznaczyć należy referaty *Lekarz psychiatra wobec agresji i*

---

³⁶ [w:] A. Górski (red.) Leksykon prawa medycznego. 100 podstawowych pojęć, Warszawa 2012 r., 83307 znaków;

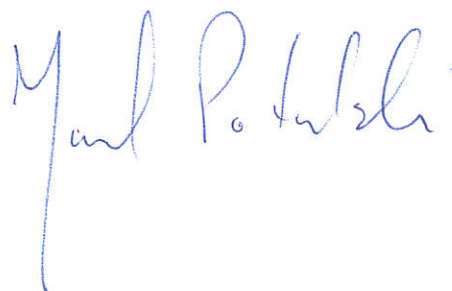
³⁷ Państwo i Prawo nr 4/2011 r., ss. 122-124

przemocy³⁸, *Ochrona zdrowia psychicznego w orzecznictwie ETPCz oraz wg standardów konstytucyjnych*³⁹, *Odpowiedzialność zawodowa i karna pielęgniarki i położnej*⁴⁰.

3. Praca organizatorska

W toku pracy na WPiA UG byłem organizatorem i współorganizatorem szeregu przedsięwzięć promujących i wspierających naukę. Przede wszystkim należy wskazać, iż byłem w ramach macierzystej Katedry współorganizatorem Zjazdu Katedr Prawa Karnego w 2016 r. w Gdańsku oraz konferencji *Czas i jego znaczenie w prawie karnym*, Gdańsk 2010 r.

W toku pracy akademickiej byłem i jestem członkiem Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej ds. Studentów (kadencje 2016 – 2020, 2012-2016, 2008-2012, część kadencji 2007-2008) Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej ds. Doktorantów (kadencje 2016-2020, 2012-2016, 2008-2012, część kadencji 2007-2008). Komisji przewodniczyłem w Kadencji 2008-2012. W związku z pracą administracyjną, w tym w związku z pełnieniem funkcji przewodniczącego w/w Komisji byłem nagradzany przez JM Rektora UG nagrodami: II Stopnia w latach 2008 i 2010, III Stopnia w latach 2009, 2011, 2012, 2016.

---

³⁸ 10-12 grudnia 2015 r. Międzynarodowy Kongres Psychiatria Medforum, Wisła.

³⁹ 26-27 września 2014 r. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa 5. Warmińsko-Mazurskie Spotkania Psychiatryczne, Stare Jabłonki.

⁴⁰ 12 września 2014 r., Ogólnopolska Konferencja „Zdarzenia niepożądane a odpowiedzialność zawodowa pielęgniarki i położnej”, Gorzów Wielkopolski.